

IN DE KLAS BIJ HOOFDONDERWIJZER K. SIDERIUS.

In de gemeente Barradeel (Friesland) werd op 3 december 1871 aangifte gedaan van de geboorte van Kornelis Siderius.

K. Siderius verhuisde op 26 september 1914 naar Bussum en vestigde zich met zijn gezin aan de Landstraat no. 1. Eerst was hij hoofdonderwijzer aan de Willemschool. Daarna volgde zijn benoeming tot hoofdonderwijzer aan de Koningin Wilhelminaschool aan de Brinklaan. Tot 1 oktober 1927 bleef hij als zodanig werkzaam. Om in gesprek te komen met een toenmalige leerling van K. Siderius kreeg ik het advies contact op te nemen met de 75-jarige J.G. Würster, woonachtig te Bussum.

Graag was Jo -zo wil hij genoemd worden- bereid zijn medewerking te verlenen Hij heeft in de zesde klas van K. Siderius les gehad.

De hoofdonderwijzer was zéér streng, maar verder uiterst rechtvaardig.

K. Siderius dwong respect af bij zijn leerlingen; kwam hij de klas binnen dan was iedereen stil. Ook keek de hoofdonderwijzer er streng op toe dat de leerlingen netjes schreven met de kroontjespen. Niet te veel inkt want dat zou een klad kunnen geven in het schrift. Vooral het schoonschrijven van "dik naar dun" vond hij belangrijk. Op mijn vraag of in die tijd gratis schoolmelk werd verstrekt, antwoordde Jo ontkennend, maar lachte hij: het leesplankje ken ik nog uit mijn hoofd. In een zeer snel tempo hoorde ik het aap, noot, Mies enz. opdreunen.

"Was u een goede leerling?". Hij stond op en pakte zijn rapport over het schooljaar 1922-1923 waarop ook de handtekening van de hoofdonderwijzer prijkte.

"Kwam u wel eens te laat op school ?"

"Dat liet je wel uit je hoofd, daar dacht je niet aan..."

STANDSVERSCHIL

Tijdens onze gesprekken kwam de herindeling van de scholen ter sprake.

"Waren de scholen dan niet goed ?"

De herindeling bleek noodzakelijk om de afstand van huis naar school voor de leerlingen korter te maken. Maar ook speelde het standsverschil een grote rol. Zo werd de Willemschool aan de Landstraat in de volksmond de "Klompenschool" genoemd. De Prins Hendrikschool -thans de Vondelschool- aan de Oud Bussumerweg herbergde de wat betere stand. Terwijl de kinderen uit de middenstand de Koningin Wilhelminaschool bezochten. Op de Koningin Emmaschool aan de Zwarteweg werd les gegeven aan leerlingen die van over het spoor of beter gezegd uit "Het Spiegel" kwamen.

HALVE VARKENSKOP

Heeft u nog sentimentele herinneringen? Jo lachte en noemde de naam van GRIETJE MELLES. Grietje was in zijn herinnering een zielig meisje met een droevige voor- geschiedenis. Door familieomstandigheden werd zij in het doorgangshuis aan de Meerweg nr. 37 geplaatst. De dames Helders en Jolles hadden de leiding.

Toen Grietje vertelde dat haar moeder een halve varkenskop had gekocht om er soep van te koken, was Jo er vlug bij om haar een kies van het varken te vragen.

"Heeft u de kies nog ?".

Nee, de kies had hij niet meer. "Maar de stank van die rotte kies ruik ik nog, terwijl ik dit vertel. Grietje mocht dan wel zielig zijn, maar het was ook bekend dat zij goed kon zingen en het kwam dikwijls voor dat zij staande voor de klas zong. Zelfs de woorden wist hij zich goed te herinneren.

"Zie de leliën op het veld, zie hoe schoon zij bloeien. enz."

GODSDIENST OF FORTUIN.

De hoofdonderwijzer mocht dan nadrukkelijk aanwezig zijn op school maar, en dat dient zeker vermeld, hij was ook een groot kenner van de natuur. Op de Hooftlaan naast de marechaussee-kazerne waren in 1924 de schooltuintjes. Om dit kenbaar te maken werd een rondschrijven gezonden aan de schoolhoofden. De schooltuintjes waren bedoeld voor jongens en meisjes uit de hoogste klassen, de tien tot vijftienjarigen. "Er wordt geen onderscheid gemaakt, alle kinderen zijn ons welkom afgezien van godsdienst of fortuin," zo stond in het schrijven vermeld.

Dat betekende echter niet dat jongens en meisjes samen het onkruid wieden. Want voor meisjes was een vrouwelijke kracht aangetrokken die onder een hoofdleider werkte. Deze laatste was iedere dag present. In totaal waren 5 zeer bekwame leiders aanwezig. Eén van hen -herinnerde Jo zich- was de heer Gersie.

In het rondschrijven werd verder meegedeeld: "Het openstellen eener tuin hangt geheel af van de plaatselijke omstandigheden en het aantal beschikbare leiders." Op enkele plaatsen komen alle kinderen in eens en ook is het lesgeld soms anders geregeld dan hier en wordt per keer betaald. Wij hebben door de ligging der tuin en de goede leiderskrachten het voordeel, de tuin iedere dag open te kunnen stellen tot nu toe voor groepen van circa 50 leerlingen. Iedere groep tweemaal per week van 4.15 tot 5.45 al wordt het wel eens later. Kinderen die enige malen achter elkaar verzuimen zonder geldige reden worden niet meer toegelaten."

In die tijd verbouwde de schooljeugd ook al andijvie, spinazie, sla en worteltjes. De droogbloemen ontbraken ook niet. De kinderen hanteerden de schoffel, hark en spa, maar vertelde Jo, ook de te grote gieter die de kleintjes niet konden tillen. Hoofdonderwijzer Siderius hield toezicht op de algehele leiding. Dat blijkt uit een foto in 1924, waarop hij omringd door veel tuin-leerlingen voor de grote schuur staat, waarop vermeld: SCHOOLWERKTUINEN.

HERBARIUM

Dat Kornelis Siderius met hart en ziel betrokken was bij al wat leeft in de natuur blijkt uit diverse boeken die op zijn naam staan. Zo was hij de schrijver van:

Planten-typen	1899	
De zaailingappel	1904	
Onze Tuin	1905	
Plantenleven	1904 - 1906	
Plantentypen deel		
deel 2, 3 en 4	resp. 1901 - 1903 - 1905	uitgegeven door S.L. van Looy.
Herbarium	1915	Bussum uitgegeven door J.A. Sleeswijk

Ook was hij hoofdredacteur van het geïllustreerde weekblad "Huis en Hof". Deze boeken heeft hij geschonken aan de bibliotheek in Bussum. Helaas zijn zij daar niet meer aanwezig.

De liefde voor de natuur heeft de hoofdonderwijzer overgedragen aan zijn toenmalige leerling Jo Würster. Toen hij op zijn verjaardag een "Herbarium" kreeg wist Jo dit te vullen met diverse soorten bladeren, takjes, varens en bloemen. Het Herbarium heeft hij geschonken aan de Historische Kring waar het in één van de vitrines is geplaatst.

In 1927 verliet de hoofdonderwijzer Bussum. Hij werd per 1 oktober 1927 benoemd tot hoofd van de eerste openbare lagere school te Oud-Beijerland (1927 - 1936). Dat hij zich ook daar zeer verdienstelijk wist te maken blijkt uit de school die enkele jaren geleden naar hem genoemd is: de SIDERIUS SCHOOL.

Veel is over hem geschreven. Enige citaten wil ik vermelden.

Velen hebben hem gekend, honderden kinderen, honderden volwassenen.

Mijnheer Siderius was die man met die gele stofjas, met dat dunne grijze, ietwat springerige haar, met die hoge fluisterstem, met dat kleine stalen brilletje voor de helder, lichtblauwe ogen, die rood-vermoeid knipperden van het vele lezen, met die korte driftige pas, die een onvermoeibare energie verried. Zo bestond hij voor velen.

Kornelis Siderius overleed op 12 mei 1954 te Oud Beijerland.

Een uitspraak die hij zijn leerlingen voor hield sprak mij bijzonder aan:

"Durf het leven aan, anders durft het leven jou aan."

Naar aanleiding van het overlijden van de heer J. Würster, werd de twijfel - om tot publikatie van het verhaal over te gaan - weggenomen, omdat de familie er geen bezwaar tegen heeft. Waarvoor mijn welgemeende dank.

Tevergeefs heeft de heer J. Würster getracht dat ik hem zou tutoyeren tijdens het interview.

Maar nu zeg ik: "Jo, jij was een boeiende maar vooral gezellige gesprekspartner. Daarom hartelijk dank."

Koningin Wilhelminaschool, 6e klas 1924. Op achterplein

1e rij v.l.n.r.	2e rij, v.l.n.r.	3e rij, v.l.n.r.
Wim Damen	Matje Slagt	Dik Last
Jo Würster	Alie Rozenboom	Bram Heskes
.....	Alie Ruhland	Wim Dirks
Wil Erwig	Rie Gorel	K. Siderius
	Cockie Tielrooy	
	Titia van Driest	
	Annie Haring	
	Jopie Metselaar	
	Cörrie v.d. Linden	
	Alie van 't Land	

Hoofdtlaan

Ca.1924